

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra historie

Kateřina KRŠKOVÁ

MARIÁNSKÁ SVÍČKOVÁ SLAVNOST V UNIČOVĚ

**Její vznik, průběh a proměny Dámského institutu pro pořádání svíčkové
slavnosti v Uničově**

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Jana Opletová, Ph.D.

Litovel 2010

Čestné prohlášení

Tímto čestně prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracoval zcela samostatně a všechny použité prameny a literaturu jsem uvedla v seznamu pramenů a literatury.

V Litovli, dne 16.8.2010

.....

Poděkování

Natomo místě bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské diplomové práce Mgr. Janě Opeřtové Ph.D. za věnovaný čas, vstřícnost a cenné rady. Dále mé díky patří zaměstnancům Státního okresního archivu Olomouc, Zemského archivu Opava (pobočka Olomouc) a Městského muzea Uničov za pomoc a projevenou ochotu při shromažďování pramenů.

OBSAH

Úvod	6
1. Zhodnocení dosavadního zpracování tématu, použitých pramenů a literatury	10
1.1 Dosavadní zpracování tématu	10
1.2 Prameny	10
1.3 Literatura	12
2. Úctak Panně Marii a mariánský kult	14
2.1 Zdůvodnění mariánské úcty	14
2.3 Mariánská úcta v dějinách	15
3. Uničovská mariánská legenda a vznik svíček v slavnosti v Uničově	17
4. Dobapředbělohorská a dvojí potvrzení slavnosti v letech 1589 a 1629	19
5. Průběh a podobamariánské svíček v slavnosti v Uničově	22
5.1 Dobakonání slavnosti	22
5.2 Průběh slavnosti	22
5.2.1 Dopolední bohoslužba	22
5.2.2 Odpolední průvod	23
5.3 Traza průvodu a její proměny	25
6. Mariánské svíčekové procesy v Uničově jako barokní slavnost	26
7. Mariánské svíčekové slavnosti, mariánský kult v Uničově a ikonografie	28
7.1 Mariánská ikonografie v Uničově	28
7.2 Mariánské svíčekové slavnosti v ikonografii	31
8. Dámský institut pro pořádání svíčekové slavnosti v Uničově	32
8.1 Členky spolku	32
8.1.1 Počet členek spolku	32
8.1.2 Podmínky přijetí do spolku	33
8.2 Konference a organizace spolkové činnosti	35
8.3 Finanční spolku	36

8.4 Další úkol spolku	38
Závěr	39
Zusammenfassung	41
Anotace	42
Seznam pramenů literatury	43
Příloha.....	45

Úvod

„... takto jsem pochopil, co je slavnost. Že je to okamžik, kdy přecházíš z jednoho stavu do druhého, když jsi byl zachováním obřadu přichystán ke zrodu... A neznám slavnost, kníž bys nepřicházel odněkud a skrze níž bys zase nekráčel jinam. Šel jsi dlouho. Dvě řeseotev řely. To je ten okamžik slavnosti...“ AntoinedeSaint-Exupéry¹

Ve všech kulturách a dobách lidských dějin doplňovaly a doplňují každodenní život člověka svátky a slavnosti nejrozličnějšího charakteru a nejrozličnějších podob. Žádná kultura by bez nich nebyla úplná; představují jakousi antropologickou nutnost, jednu z duchovních potřeb člověka, už jen proto, že člověk je tvůrce společnosti – má potřebu kontaktu s ostatními, potřebu sdílet pocity radosti a narušit jednotvárný běh každodenního života.

Každá slavnost vtahuje člověka do jiného světa – světa iluzí, radosti a krásy, světa odpoutání se od všednosti. Působí na všechny naše smysly a ovlivňuje či dokonce navozuje emoce. V jejím prožívání a podobě se zrcadlí mentalita dané doby – přestože znamená vybočení z každodenního života, nese v sobě charakteristické prvky dané doby. Nesejde na tom, o jakou slavnost se jedná – církevní či světskou, lokálního významu či zemskou, středověkou nebo barokní.

Výzkum slavnosti – okolností jejího vzniku, průběhu a jejích proměn, představuje zajímavou sondu do kulturních dějin, u církevních slavností také sondu do církevních dějin. Není to však úkol snadný, neboť pramenná základna je mnohdy velmi kusá, o některých okolnostech se prameny vůbec nezmiňují a mnoho věcí je pro dnešního člověka těžko pochopitelných. Výsledkem tohoto nesešlápnutého úkolu se však může stát barvitá mozaika, ač v ní některé kamínky chybí.

Především slavnosti barokního období patří k zajímavým kulturním fenoménům. Udivují jak svojí okázalostí, tak velkou četností a frekventovaností. Důvodem této exploze slavností v této době byla na jedné straně rekatolizace (právě slavnosti představovaly jednu z jejích nenásilných forem²), na druhé straně celkové myšlenkové ovzduší doby barokní.

---

¹Oppeltová, J.: Barokní klášter, všední den a slavnost. In: Křížek, T.: Morava v době baroka. Brno 2004, s. 117–132. S. 131.

²Válka, J.: Barokní slavnosti. In: Hojda, Z.: Kultura baroka v Čechách a na Moravě. Praha 1992, s. 53–63. S. 59.

Náboženské války 16. století a především třicetiletá válka a její důsledky silně zasáhly do života barokního člověka a ovlivnily také jeho myšlení. Válka s sebou přinesla hospodářskou destabilizaci, bídu a hlad, pocity nejistoty a neustálého strachu a silného prožitkového smrtelnosti-právočty pocity poznamenaly i dobou následující potřicetileté válce. V takových nejistých dobách se, ve zvýšeném i reprosazujícím sově prvky zbožnosti a vypjaté religiozity,³ jejichž okázalým projevem byly mimo jiné slavnosti apoutě, neboť „základním prožitkem barokního člověka byl pocit říbližení se Bohu skrz tento svět.“⁴

Barokní člověk se zsvěta, který se proněstal nebezpečným „labyrintem, v němž se jako poutník dost úporně snažil uchopit jistoty,⁵ obracel do světa nadpřirozeného, chtěl „ve svém zmatku zachytit se přímo ... ruky boží, postihnout nějak onoho mocného ředitele osudů lidských,⁶ hledal útěchu ve víře. Jakoby ve všem hledal Boha, viděl téměř ve všem závan nadpřirozena a boží znamení. Bůh se více než kdy dříve stává všudypřítomným, hluboko ponořeným do pozemského světa. „Mentalita barokní doby chápe svět a život jako velké divadlo,⁷ ono známé theatrum mundi, v němž všichni lidé jsou herci. Barokní doba rozmazává hranice mezi skutečností a iluzí.

Samá slavnost byla iluzí a divadlem – svým vybočením z každodennosti, mnohdy až přemrštěnou dekorací a důmyslnými kulisy a číoptickými klamy, svou promyšlenou a pevně stanovenou strukturou a dramaturgií. „Církevní slavnosti baroka připravily velké jeviště, kde se lidé všech sociálních vrstev potkávali vůle diváků a zároveň aktérů, ... aktérů, kteří odkládají masky a žvokami žijí smrti.“⁸

Tématem mé bakalářské práce se stalo mariánské svíčkové procesí v Uničově – církevní slavnost děkovného charakteru, která se každoročně konala v Uničově na konci léta. Poprvé je slavnost písemně doložena v roce 1582, naposledy se konala v roce 1941. Symbolizovala vděk za někdejší záchranu města před vyhořením a prosbu za ochranu v budoucnosti. Jednalo se sice o slavnost pouze lokálního charakteru, ale zaujímala významné místo v náboženském a kulturním životě uničovských měšťanů.

---

³Kostlán, A.: Sociální souvislostemutváření barokní mentality. In: Hojda, Z.: Kulturabaroka v Čechách a Moravě. Praha 1992, s. 35–41. S. 38.

⁴Kalista, Z.: České baroko. Praha 1941, s. 16.

⁵Petráň, J.: Kultura a společnost v Čechách doby baroka. In: Vlášek, V.: Sláva barokní Čechie. Praha 2001, s. 61–77. S. 73.

⁶Kalista, s. 11.

⁷Válka, s. 58.

⁸Petráň, s. 73.

Původně má práce měla zachytit svíčkovou slavnost pouze v barokním období, tedy právě v době největšího rozkvětu slavností. Pro dané období ovšem existuje jen velmi málo pramenů, přestože jsem hledala ve fondech Arcibiskupství Olomouckého a Arcibiskupská konzistoř Olomouc uložených v Zemském archivu Opava – pobožka Olomouc a fondu Dámský institut pro pořádání svíčkové slavnosti Uničov ve Státním okresním archivu Olomouc.

V baroknímu období jsem objevila pouze jednu listinu (viz níže) ve fondu Arcibiskupství Olomouc. Byla jsem tedy nucena sáhnout především po pramenech z první poloviny 19. století, které vlastně tvoří jádro pramenné základny, a zachycení svíčkové slavnosti v období baroka vypadat stejně rezignovat. Časově je má práce tedy omezená léty 1582 a 1941.

Mou bakalářskou práci lze v podstatě rozdělit na dvě části. První část tvoří první až sedmá kapitola, druhou kapitolou poslední, tedy osmá. Při psaní práce jsem se snažila zvolit takovou strukturu, která by zohledňovala současně tematickou i chronologickou linii.

První kapitola mé práce je věnována zhodnocení dosavadního zpracování tématu, použitých pramenů a literatury.

Protože svíčková slavnost v Uničově byla slavností mariánskou, tedy spojenou s kultem Panny Marie, považoval jsem za nutné alespoň ve stručnosti obecně pojednat o kultu Panny Marie – o specifickém místě, kterým mariánský kult v katolické spiritualitě zaujímá, o zdůvodnění této specifčnosti, a ve stručnosti nastínit dějiny mariánské úcty se zaměřením na české země. Druhá kapitola tak představuje jakési stručné uvedení do tématu.

Následující čtyři kapitoly již pojednávají o vlastním svíčkovém procesí v Uničově: o mariánské legendě a počátcích slavnosti, čili okolnostech vzniku svíčkového procesí v Uničově (kapitola 3). Čtvrtá kapitola se zabývá osudy svíčkové slavnosti v době před bělohorskou a pátá jejím vlastním průběhem a jeho proměnami. V šesté kapitole jsem se pokusila svíčkovou slavnost alespoň srovnat s barokními slavnostmi na základě pramenů z první poloviny 19. století.

Poslední kapitola první části se zabývá ikonografií v Uničově, která je buď spjata s mariánským kultem ve městě, nebo přímo se svíčkovou slavností. Kapitulu o ikonografii jsem do práce zařadila spíše jako doplňující, snažila jsem se na jejím podkladě dokázat, že mariánský kult a svíčková slavnost ovlivňovaly nejen náboženský,

aletakékulturníživotuni čovskýchm ěšťanů. Jsemp řesvědčena, žebeztétokapitolyby
prácenebylaúplná.

Druhá částprácejepon ěkudkratšínežprvní. Tvo říjipouzejedinákapitola, která
se v ěnuje tzv. Dámskému institutu pro pořádání svíčkové slavnosti Uni čov, tedy
ženskému spolku, který slavnost pořádal a p ředevším financoval. Vcentru zájmu se
ocitly p ředevším podmínky p řijetí do spolku, organizace spolkové činnosti, úkoly
spolkuajehofinan čnísituace.

1. Zhodnocení dosavadního zpracování tématu, použitých pramenů a literatury

1.1 Dosavadní zpracování tématu

Jak již bylo řečeno, mariánské svíčkové procesí v Uničově dosud stálo spíše na okraji zájmu historiků. Téma bylo na odborné úrovni zpracováno pouze jako součást polytematických prací a sborníků – například příspěvek M. Hoškové *Svátek voskových sloupků v Uničově* ve sborníku *Slavnostní průvody* a kapitola *Das Wachsstockfest* v knize *Sudetenland–Marianisches Land*.⁹

Tato pojednání lze zhodnotit jako velmi obecná, poskytující spíše jen povšechné informace o uničovské mariánské legendě, vzniku svíčkové slavnosti a jejích osudech v 18. – 20. století. Vlastní podoba slavnosti je zachycena pouze v příspěvku *Svátek voskových sloupků v Uničově*, ovšem pouze ve stručnosti. Oba příspěvky mají spíše shrnující charakter.

O svíčkové slavnosti se zmiňuje například publikace *Uničov: Malé dějiny města*.¹⁰

Druhou kategorií publikací zabývajících se mimo jiné svíčkovým procesím v Uničově představují popularizující práce *Pověsti písní čkyz Uničova*¹¹ a *Pověsti obcí na Šternbersku*.¹² Svíčkovému procesí je v nich věnováno nemnoho prostoru a alespoň částečně procesí, obsahující by. Směřují spíše k dětskému, než odbornému čtenáři.

Prameny v majetku SOkA Olomouc tak dosud nebyly historiky v podstatě využity a iv archiv dosud čekají na zpracování a inventarizaci.

1.2. Prameny

Pramennou základnou pro zpracování mé bakalářské práce se staly písemné prameny z fondu *Arcibiskupství Olomouc* (ZA Opava – pobočka Olomouc) a *Dameninstitut für Kerzenveranstaltung in Mährisch Neustadt* (*Dámský institut pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova*) (SOkA Olomouc).

Z fondu Arcibiskupství Olomouc jsem využila listinu olomouckého biskupa Františka kardinála z Ditrichštejna z 19. ledna 1629.¹³ Do této listiny byla na příkaz samotného biskupa z Ditrichštejna opsána listina olomouckého biskupa Stanislava

⁹Přesné bibliografické záznamy viz Seznam pramenů a literatury.

¹⁰Přesný bibliografický záznam viz Seznam pramenů a literatury.

¹¹Hirnerová, N.: *Pověsti písní čkyz Uničova*. Uničov 2002.

¹²Valíček, J.: *Pověsti obcí na Šternbersku*. Šternberk 2003.

¹³Přesné záznamy viz Seznam pramenů a literatury.

Pavlovského ze 4. dubna 1589, která je nejstarším písemným dokladem o svíčkové slavnosti, ale jejíž zřejmě se originál bohužel nedochovalo.

Listina biskupa z Ditrichštejna a v ní obsažený opis listiny biskupa Pavlovského představují zásadní prameny pro počátky svíčkové slavnosti v Uničově – zachycují mariánskou legendu a nastiňují osud slavnosti v době předbělohorské. V jistém ohledu je však nutné brát listinu s rezervou, především co se týče informací o údajném vzniku slavnosti v roce 1463, které jsou zachyceny pouze jako součást legendy.

Jádro pramenné základny mé práce tvoří již zmiňovaný fond *Dámský institut pro pořádání svíčkové slavnosti v Uničově*. Jenevské horozsahu – tvoří jej pouze knihy spolku (Institutu), její opis a volně vložené listy se zápisy nejrozsáhlejšího charakteru, které však mapují činnost spolku. (Pro lepší přehlednost v příloze připojuji seznam těchto dokumentů, proto nepovažuji za nutné vypisovat obsah fondu na tomto místě. Snad jen pro představu – jedná se především o seznamy členek spolku, zápisy z konferencí spolku či výúčtování spolkových financí.)

V podstatě celý fond vznikl v průběhu první poloviny 19. století, přesněji v rozmezí let 1822–1845. (Právě v roce 1822 Institut patrně vznikl.) Pouze tyto zápisy této datací neodpovídají – zápis z roku 1719, který se týká výstavby mariánského sloupu v Uničově, zápis z konference spolku z roku 1941 a pozvánka na vystoupení Muzického spolku v Uničově z roku 1896. Vedle zápisů mapujících činnost spolku fond obsahuje také opisy starších písemností – výše zmíněné listiny olomouckého biskupa Františka z Ditrichštejna (dolistiny byly například zaslány samotnému biskupovi aepsánata také listina biskupa Pavlovského) a výtažky z historiografických prací napsaných uničovskými měšťany.

Původcem především většiny zápisů je někdejší starosta města Dominik Gillitsch – sepsal knihy spolku a po řídil její opis, je také autorem řady zápisů v volných listech. Také u většiny těchto zápisů, u nichž není autor uveden, je možné předpokládat, že je pořídil starosta – srovnáním písma i podle časového rozsahu (starosta Gillitsch zemřel v roce 1845, právě z tohoto roku pochází poslední zápis z 19. století, ten už ale nepsal starosta). Zápis z konference spolku z roku 1941 pak po řídil tehdejší městský farář Augustin Liewehr. U některých zápisů však autor zůstává neznámý.

Zápisy jsou psány kurentem, většinou německy (jedinou jazykovou výjimkou tvoří opis listiny biskupa Františka z Ditrichštejna, který je, stejně jako originál, v češtině) a jsou až na drobné výjimky dobře čitelné.

Fond přináší informace nejen o spolkové činnosti, ale také o průběhu a podobě svíčkové slavnosti. Obsahuje také dokumenty, jejichž obsah s činností spolu ani se slavností podstatně nesouvisí.

1.3 Literatura ¹⁴

Při psaní své bakalářské práce jsem využila celkem 17 titulů. Přímě svíčkové mariánské slavnosti se týkají pouze dva: *Svátek voskových sloupků v Uničově* a *Das Wachsstockfest* (viz výše).

V úvodu jsem se pokusila mimo jiné ve stručnosti nastínit charakteristické prvky duchovního ovzduší barokní doby, neboť baroko bylo obdobím mimořádného rozkvětu slavností a tentorozkvět vyplýval mimo jiné právě z mentality dané doby. Čerpal jsem tedy z úvodního slova monografie *České baroko* – ačkoli je kniha věnována české barokní literatuře, v úvodu je nastíněna mentalita a myšlení období baroka. Dále jsem využila článek *Kultura a společnost v Čechách doby baroka* ve sborníku *Sláva barokní Čechie*, v němž je rovněž zhodnoceno duchovní ovzduší doby. Stejným způsobem mi posloužil článek *K sociálním souvislostem vytváření barokní mentality* ve sborníku *Kultura barokav Čechách a na Moravě*.

Druhá kapitola mé práce je věnována stručnému nastínění dějin a zdůvodnění mariánské úcty. Při psaní této kapitoly jsem čerpala především z kapitoly *Mariánská úcta v dějinách* v publikaci *Zahrada mariánská*. Tentotitul jsem zvolila proto, že autor (Jan Royt) patří k předním odborníkům zabývajícím se právě mariánským kultem v českých zemích. Jeho monografie *Obraz a kult v Čechách 17. a 18. století* mi posloužila především uvedeným seznamem literatury. Dále mi byly nápomocné studie Teologické fakulty Jihočeské univerzity *Mariánské květy* a článek *Mariánský kult v barokních Čechách* ve sborníku *Rekatolizace v českých zemích*.

Při psaní kapitoly 4 o osudech slavnosti v době předbělohorské mi posloužila především monografie *Víra a zbožnost jagellonské hohravěku*, neboť tentotitul představuje uznávanou publikaci mapující náboženskou situaci v českých zemích v závěru českého středověku. Je pravdou, že se nezabývá tak úplně dobou předbělohorskou, nicméně nastiňuje obecné tendence a jevy, které byly charakteristické i po roce 1526, a jen málokterá monografie se jí v tomto směru vyrovná.

Dále jsem použila sedmý díl rozsáhlého pojedínání *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, která stručně, ale výstižně popisuje náboženskou situaci v Uničově

---

¹⁴Přesné bibliografické záznamy viz Seznam pramenů literatury.

v době předbělohorské. Tento titul jsem využila také při psaní kapitoly 7 o ikonografii v Uničově, neboť mimo jiné uvádí informace o památkách v něm ještě. Stejným způsobem mi posloužil také článek *Mariánský sloup v Uničově* ve *Sborníku Národního památkového ústavu*. Na žádné jiné publikace, které by v tomto směru přinesly potřebné informace, jsem zatím nenašla.

V kapitole 6 jsem se snažila nastínit svítekovou slavnost jako slavnost barokní, proto jsem využila článek *Barokní slavnosti* ve sborníku *Kultura barok v Čechách a na Moravě* a dále sborník *Opera historica 8*, který je věnován slavnostem v raném novověku. Bohužel literatury ke slavnostem není příliš mnoho.

Titul *Morava v době baroka* mi posloužil především uvedeným seznamem literatury, který mi byl nápomocný při shromáždění použitých titulů.

2. Úctak Pann ěMariiamariánskýkult

Panna Marie pat ří knejuctíván ějším sv ětcům katolické církve a její kult vždy zaujímal specifické místo v katolické spiritualit ě. Po celék řest'anskéd ějiny byla Panna Marie oslavována a siln ě uctívána, nejvýznamn ější katoli čtíteologové jí v esvých dílech proklamovali bezmeznou úctu, po staletí se kní mod řily miliony lidí jako kmocné přímlyvkyni a její kult pat řil knejrozší řen ějším kult ům lidové zbožnosti. Jen t ěžko bychom tak ěnašli jin ěho sv ětce, kterém u by bylo zasv ěcen více kostel ů.

2.1 Zd ůvodn ění mariánské úcty

D ůvodem rozší řenosti a hlubokého zako řen ění mariánské úcty bylo Mariino specifické místo, které jí bylo p řisouzeno jako Bohorodí ěce. Jako Matce Boží byl Pann ě Marii p řikládán neoby čejný význam jako taková byla n ěkdychápána také jako Matka všech k řest'an ů.¹⁵ Díky tomu a díky svému Nanebevzetí i st ělem byla také pokládána za nejbližší prost řednici mezi Bohem a lidmi a mocnou p římlyvkyni u Boha. Z toho d ůvodu kní vždysm ěřovaly četné modlitby a prosby o pomoc a milosrdenství.

Dalším d ůvodem Mariina specifického postavení v katolické ví ře je její bezh říšnost. Podle tradice byla Panna Marie o čištěna od prvotního i časného h řichu již v okamžiku po četí. P ředstava o její čistot ě a bezh říšnosti byla umocn ěna také tezí, že Marie byla Pannou p ředporodem, p ři porodu a z ůstalajítak ěpo porodu.

Panna Marie byla rovn ěž považována za královnu mu čedníků, nebo ť musela snášet mukaduševní. Od po čátku v ěd ěla utrpení, kterým budeme muset projít Syn Boží, jako milující matka tak byla sama vystavena velké b olesti. A i p řesto, že v ěd ěla, jak ě utrpení budou muset Ježíš i ona sama podstoupit, „a ktivně spolupracovala s Božím plánem spásy.“¹⁶ Svým odevzdáním se Božím zám ěr ům a sebeob ětováním se skrze Krista spolupodílela na Boží spáse a vykoupení.

Díky svému p říkladnému životu, neposkvrn ěnému po četí a sebeob ětování se Panna Marie stala symbolem mnohactností, p ředevším, „pokory, poslušnosti a oddanosti Kristu.“¹⁷ Díky své čistot ě a bezh říšnosti p ředstavovala symbol k řest'anské ženy. Současn ě byla chápána jako symbol mate řské lásky, spravedlnosti a laskavosti, v ůbec jako vzor k řest'anské matky. Práv ě proto se kní modlilo mnoho žen marn ě toužících po dítěti.

---

¹⁵Weis, Martin: Mariánské kv ěty. Tišnov 2003, s. 153.

¹⁶Tam ěž, s. 152.

¹⁷Royt, J.: Zahradamariánská. Sušice 2000, s. 2.

2.3 Mariánská úcta v dějinách

Panna Marie byla oslavována a uctívána od počátku křesťanských dějin. Velmi výmluvný je už Mariin „prorocký výrok (Lk 1,48): Hlase od nyní ška mě budou blahoslavit všchnapokolení.“¹⁸ Již od 4. století zedoložit zasvěcení kostelů achrámů Panně Marii, tedy i mariánskou úctu před oficiálním prohlášením Panny Marie za Bohorodičku.¹⁹

Středověk úctu k Panně Marii od starověku nejen převezal, ale dále ji rozvíjel a posiloval. Důkazem je vznik řady mariánských svátků a rozsáhlá mariánská ikonografie.

Ani české země nebyly výjimkou, jak o tom „svědčí četná zasvěcení kostelů, liturgické texty, písně, iluminace ve středověkých rukopisech i mariánské obrazy a sochy.“²⁰ Ke vzedmutí mariánského kultu ve středověkých českých zemích došlo především v období Karla IV. „Sám Karel patřil mezi velké ctitele Matky Boží...“²¹ Právě zdobí českého pozdního středověku pochází řada vzácných ikonografických památek, mariánské sochy a obrazy, snimiž byly spojaty legendy a víra v jejich zázračnou moc. Jako k předmětu silného mariánského kultu knim putovalo mnoho poutníků a kajícníků již na sklonku středověku, vdaleko v štší míře pak v období pobělohorském.

Pobělohorská rekatolizace a protireformace nás hysseboup řinesly také vzedmutí mariánského kultu. Sami nositelé protireformace, je zuité, u činili posilování mariánského kultu součástí své misijní činnosti. Ono vzedmutí mariánského kultu posilovala také víra, že vítězství katolíků na Bílé hoře napomohla příměluva Panny Marie, kníž se vítězná stranapředbitvou modlila.

Panna Marie stále zůstávala nejuctívanější a nejmilejší světicí, vzrostl počet jí zasvěcených kostelů a mariánských svátků a mariánská poutní místa v době vrcholného českého baroka každoročně ožívala čilým ruchem, žila svým vlastním životem, tak jako v ostatní Evropě. Fakt, že se většina poutí konala v letních měsících, v době stálého počasí a dlouhých dní, alesou časně v nejhekti čtějších době polních prací,²² aip řestosená pouť vydávaly tisíce lidí, dokazuje, jak důležité místo poutě v náboženském životě tehdejších Čech, celé Evropy, měly.

---

¹⁸Royt, s. 3.

¹⁹Weis, s. 18–19.

²⁰Hanzal, J.: Mariánský kult v barokních Čechách. In: Francek, J.: Rekatolizace českých zemích. Pardubice 1995, s. 17–27. S. 18.

²¹Tamtéž.

²²Hanzal, s. 17.

Rozvoj mariánského kultu ovšem nebyl dán pouze rekatolizací, nýbrž také „ovzduším“ poválečné doby (viz výše). V době nejistoty, strachu z budoucnosti a ze smrti, způsobenými hrůzami války, lidé hledali oporu ve víře: u Krista, svatých a Panny Marie. Panna Marie jako symbol milosrdenství, lásky a naděje představovala útěchu a oporu, o to víc, že jako Matka Boží byla chápána jako Matka všech křesťanů, která nad nimi drží ochrannou ruku. Současně jako matka byla symbolem zrození a života, opak smrti.

Nahlubokém zakořenění mariánského kultu v náboženském životě obyčejných lidí příliš nezměnila ani doba josefínských reforem, kterými byla zrušena, nebo alespoň omezena, řada církevních slavností a poutí. Mariánská úcta byla na konci 18. století „kritizována osvícenskými teology a státními úřady,“²³ většina slavností a poutí však byla po čase obnovena. I to dokazuje, jak důležitá místa v životě obyčejných lidí zaujímaly.

---

²³Royt, s. 15–16.

3. Uničovská mariánská legenda a vznik svíčkověslavnosti v Uničově

Uničovská mariánská legenda byla poprvé písemně zaznamenána v roce 1582 uničovským městským farářem Janem Velvarským spovolením, respektive na žádost, tehdejšího olomouckého biskupa Stanislava Pavlovského. Počátky mariánského svíčkového procesu však spadají již do poslední třetiny století patnáctého. Tedy do doby, kdy se české země zmítaly ve válkách strastech způsobených snahou uherského krále Matyáše Korvína získat také českou korunu. V roce 1463 přitáhl Korvín se svým vojskem také Uničov. Dobýt se mu je však nepodařilo.

Legenda praví: „... vsobotu po s. Bartoloměji²⁴ na noc vojsko veliké krále Matyáše přitáhlo k městu Uničovu a nemohouc mocí ani chytrostí města se zmocnit, předměstí zapálivše, odtud odtáhli ...“²⁵ Tehdy se městské ženy odebraly do zdejšího kostela a modlily se Panně Marii.²⁶ „... téhož časem jaká dobrožena jménem Kordula z Litovle po potřebě své jdouce, u zřela zvrchu benkovského ten oheň a jako velikou osobu ženskou na zdi města stojící a pláštěm svým všecko město pokrývající, takže oheň městu nic uškodit nemohl ...“²⁷ Onou „ženskou osobou“ měla být právě Panna Marie.

Když Kordula spatřila tento zázrak, klekla si na kolena a na počest Pána Boha a Panny Marie slíbila každoročně zhotovit voskovou svíci, která bude stejné vysoká jako uničovská městská hradba, a v neděli posvátka Nanebevzetí Panny Marie (15. srpna) ji podpolední bohoslužbě odnést naramenou do farního kostela v Uničově a obětovat ji zde na hlavním oltáři. Tato svíce měla hořet po celý rok nejen jako poděkování za záchranu města, ale také jako prosba o pomoc a řízení Boha do budoucna.

Kordula takto činila až do své smrti, 16 let. Na smrtelné posteli pak sobě měla svolat uničovském měšťanů abádát je, aby pokračovaly v její zbožné činnosti, ale aby břemeno a náklad této zbožnosti nenesla pouze jediná z těchto měšťanek. Podle přání Korduly měly tyto každoročně konané procesy podnikat všechny uničovské měšťanky.

Velmi důležitý byl motiv ochranného pláště, ten však není v legendě ni čímkoli náhodným. „Od konce 13. století byl v Evropě rozšířen typ Panny Marie Ochránitelky (bez Krista) či Madony Ochránitelky (s Kristem), která pod svým pláštěm skrývá rázu“

---

²⁴Noc z 23. na 24. srpna.

²⁵ZA Opava-pobočka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, sign. AIIb8.

²⁶Matzke, J.: Sudetenland – Marianisches Land III. Königstein 1956, s. 39.

²⁷ZA Opava-pobočka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, sign. AIIb8.

society v řečích... Ochranný plášť m ůžebýt symbolem milosrdenství...“²⁸ tak tomu bylo i v případě uni čovské mariánské legendy.

Mariánská legenda se v pramenech objevuje celkem desetkrát, ale existují v podstatě jen dvě verze. První verzi představuje legenda z roku 1589 zaznamenaná uničovským farářem Janem Velvarským ve výše zmíněné listině biskupa Pavlovského (tato listina je doslovně opsána v listině olomouckého biskupa Františka kardinála z Ditrichštejna²⁹) a opis této listiny ve fondu Dámský institut pro pořádání svíčkové slavnosti Uničov (celkem tři).

Druhou, mladší, verzi představuje legenda zaznamenaná ve výtazích z historiografických prací uničovských měšťanů: Rozličné paměti hodnosti města Uničova Floriana Füttnera z roku 1780 a Dějiny a paměti hodnosti královského města Uničova Johanna Bayera z roku 1800. Tyto výtahy jsou obě sazeny ve fondu Dámský institut pro pořádání svíčkové slavnosti Uničov a legenda je u obou výtahů totožná. Johann Bayer patrně převzal legendu zaznamenanou Florianem Füttnerem. Výtah zdíla F. Füttnerase ve fondu opakujet třikrát, výtah zdíla J. Bayera dvakrát.

Obě verze nejsou příliš rozdílné, liší se spíše jen v detailech. Mladší verze již oproti starší uvádí barvu svíce (zelenožlutou) a její hmotnost (41 hřiven), barvu ochranného pláště Panny Marie (modrou). Mladší verze také výslovně hovoří o průvodu kolem města jako součásti slavnosti. Jinak jsou obsahy i znění legendy v podstatě totožné a lze předpokládat, že mladší verze byla ovlivněna samotným pořádáním slavnosti v době barokní a nově uvedené detaily jsou implantáty této doby.

Starší literatura³⁰ datuje údajný počátek slavnosti již do roku 1424 a spojuje je s tak s oběžením města husity. Nejstarší písemný pramen, listina biskupa Pavlovského, však jednoznačně klade údajný počátek slavnosti do roku 1463.

---

²⁸Royt, s. 12.

²⁹ZA Opava-pobočka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, sign. A II b 8.

³⁰Výše zmíněné příspěvky M. Hoškové Svátek voskových sloupků Uničova J. Matzkeho Wachsstockfest.

4. Doba předbělohorská a dvojí potvrzení slavnosti v letech 1589 a 1629

Dne 4. dubna 1589 podepsal tehdejší olomoucký biskup Stanislav Pavlovský listinu, jíž potvrdil povolení konat svíčekové procesí v Uničově. O dané slavnosti nemáme z doby předbělohorské, vyjma výše zmíněvané listiny biskupa Pavlovského, která je opsána v listině biskupa Františka kardinála z Ditrichštejna z 19. ledna 1629, žádná zpráva.

Již samotný charakter listiny odkazuje na to, že procesí bylo poznamenáno náboženskými zmatky předbělohorské doby, patrně došlo k poklesu významu slavnosti v očích uničovských měšťanů, což jistě souvisí s oslabením pozic katolického náboženství v době. Na Moravě se ustálavětšinou královských měst v katolické víře, „kališníci však našli oporu v desítkách menších měšťanů,“ mimo jiné také v Uničově.³¹

Do roku 1510 spadala uničovská fara pod jurisdikci utrakvistických administrátorů. V průběhu 16. století ve městě „nabývali stále větší převahu novoutrakvisté (s silným vlivem luterství) a staroutrakvisté...“³² V roce 1610 byla sice fara katolická, ale v letech 1619–1621 napříkaz moravských stavů opět evangelická. Obrat nastal právě po roce 1621 a zejména po vydání Obnoveného zřízení zemského (1628).

Stejně jako u kultu ostatních svatých i u úcty k Panně Marii šli kališníci odlišnou cestou než katolická církev. Kult svatých považovali za modloslužebnictví a odmítali také výjimečný význam Panny Marie, který jí přisuzovali katolíci. V případě mariánského kultu byli kališníci buď velmi zdrženliví, nebo dokonce „Bohorodičku odmítali uctívat.“³³ Nesvětili některé mariánské svátky: Narození Panny Marie, Navštívení Panny Marie a Smrt Panny Marie, odmítali modlitbu Zdrávas Maria; radikální kališníci dokonce považovali Bohorodičku za obyčejnou ženu a „tvrdili, že Mariamě lavedle Ježíše idalší dítěti.“³⁴ Jezřejmě, žetento pohled upíral Panně Marii její specifické místo a úctu k Panně Marii značně oslabil.

Doba předbělohorská svíčekové slavnosti skutečně příliš nepřála, přičinou ovšem nebylo pouze samotné kališnictví, ale také racionality... „Projev praktické racionality...“

³¹ Macek, J.: Víra a zbožnost jagellonského hradu. Praha 2001, s. 41.

³² Kuča, K.: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku VII. Praha 2008, s. 886.

³³ Macek, s. 274.

³⁴ Tamtéž.

mohly nepochybně přispívat k obří christianizaci a růstu nevěrectví.³⁵ Racionalita, která v této době silně ovlivňovala myšlení, ovlivnila také pohled na zázraky, ale spoň pohledu lidí čovských m ěšťanů.,... čas u lidé v obyčejích z esem ěnía ěho o čit ěne vidí, to ho mnozí želehce váží...., že pak všelici pobožní řádové jako nebedlivostipastý řůvk zapomenutí, ... ten skutek divný Pánem Bohem p ředkům prokázany, aby jaký se spatřuje v zapomenutí p řijítí a dokonce udušen býti m ěl ... ,“ tak píše biskup Stanislav Pavlovský ve zmiňované listině.

Ip řesto lze soudit, že svíčekové procesím ělo v náboženském život ě u lidí čovských katolíků svém ísto. V roce 1582 byl do Uni ěčov ad osazen nový farář Jan Velvarský, který byl katolickými m ěšťankami Uni ěčov ap ožádán, aby zachovával jejich zvyk každoro ěně v ned ěli po Nanebevzetí Panny Marie slavít svátek voskové svíce. Farář, který se cht ěl odm ěšťanů dopátrat o kolnostívzniku slavnosti, zaznamenal vý ěszmín ěnou u lidí čovskou legendu a tehdejšího olomouckého biskupa Stanislava Pavlovského požádal, aby potvrdil povolení slavnosti konat. ³⁶

Současně spovolením slavnosti pak biskup nabádá: „zvlášt ě jednoho každého, chudého, bohatého, jak mužského, tak ženského pohla ví... toho skutku Božího a řádu abyste netupili, ... ěst a slávu Boží velebiti a v(e) ví ře katolické stále zůstávati budete.“³⁷ Je z řejmé, že povolení slavnosti m ělo být prost ředkem posílení pozic katolické církve, zcela v duchu pozvolna se prosazující protireformace. Sám biskup se v listin ě ozna ěuje za „rozmnožitele, správce a ochránce t ěchto let víry svaté katolické v tomto markrabství moravském...“³⁸

Již o čtyřicet let později u lidí čovské m ěšťanky, tentokrát výslovn ě jmenované – Anna Linhartka, Mariana Kuryrovna, Kate řina Soudka, Judita Bartorka, Juliana Hubkovna a Alžběta Kantorka, p ředstoupily p řed olomouckého biskupa Františka kardinála z Ditrichštejna. Jménem všech u lidí čovských m ěšťanek žádaly o znovupotvrzení povolení ke konání procesí, které u lidí čovským m ěšťanům svojí listinou ud ělil biskup Stanislav Pavlovský. Tuto listinu u lidí čovské m ěšťanky biskupu Františkovi z Ditrichštejna p ředložily a žádaly podobný, listnav ě ěnou památku.“³⁹

Jist ěnení náhodou, že se m ěšťanky za biskupem vypravily jen ěkolik m ěsíců po vydání Obnoveného z řízení zemského, jež deklarovalo rekatolizaci ěeských zemí. Lze

---

³⁵Macek, s. 19.

³⁶ZA Opava–pobo ěka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, sign. A.IIb8.

³⁷Tamt ěž.

³⁸Tamt ěž.

³⁹Tamt ěž.

však soudit, že v té době již bylo svíčekové procesí pro uničovské mšeťany důležitou každoroční slavností a že se v případě onoho povolení jednalo spíše o formalitu slavnostního rázu. Listina Františka z Ditrichštejna se totiž nezmiňuje o zanedbávání slavnosti, na rozdíl od listiny biskupa Pavlovského. I přesto však biskup „otcovsky dotyčným matronám mšeťkám Uničova, nyní jižší budoucí, napomínajíce, aby nasvém pobožném a chvalitebném skutku a předsevzetí ustavičně trvaly, a to, což jsou tak pobožně začaly, stou náležitou pobožností nyní budoucně konat nepřestávaly...“⁴⁰

Nejen procesí, ale i listiny samotným měly pro uničovském mšeťany velký význam, to dokazuje i fakt, že listiny byly od té doby slavnostně a veřejně uloženy a vystaveny v uničovské zasedací síni, a to až do roku 1834.⁴¹

---

⁴⁰ZA Opava–pobožka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, sign. A II b 8.

⁴¹SOkA Olomouc, fond Dámský institut pro pořádání svíčekové slavnosti Uničova, zn. Š 6–86, vzpomínka na nějakého představeného magistrátu ze 17. srpna 1834.

5. Průběh podobamariánské svíčkové slavnosti v Uničově

Opřesněný průběh svíčkové procesie v Uničově a jeho podobě neexistuje příliš mnoho pramenů. Zpísemných pramenů jsou k dispozici jen kusé zprávy, přičemž většina z nich pochází až z první poloviny 19. století. Tedy o procesii jako barokní slavnosti se lze dozvědět pouze z pozdější podoby.

5.1 Dobakonání slavnosti

Slavnost voskové svíce v Uničově se konala každoročně hned po svátku Nanebevzetí Panny Marie. Byl to tedy svátek pohyblivý, který se mohl konat od 16. do 22. srpna. Ve slavnostním duchu se nesl celý sváteční den, ale vlastní průvod svoskovou svící probíhal až odpoledne po bohoslužbě.

Poprvé je slavnost písemně doložena v roce 1582 ve výše zmínované listině biskupa Pavlovského, z listiny je však patrné, že se slavnost konala již dříve; ostatně samalegenda o průkonání slavnosti již od roku 1463, ikdyž toto je pouhá legenda. Slavnost se v různých podobách konala nepřetržitě téměř pět století, ale v roce 1941 „wurde die Wachsstockprozession von der ... als Verkehrshindernis untersagt“⁴² (bylo svíčkové procesii jako překážka provozu... zakázáno).

5.2 Průběh slavnosti

Svíčkové procesie mělo v náboženském i společenském životě uničovských měšťanů specifické místo. A to již v době předbělohorské; procesie se účastnili „přední osoby úřadu“,⁴³ úřední představitelé města, nutno ovšem dodat, že v německé radě tehdy převažovali Němci, kteří zůstávali v německé katolické víře.⁴⁴ Ovšem také měšťanky, které byly členkami pozdějšího Wachsstock–Institutu, který slavnost připravoval, většinou patřily k německé honoraci. Přípravě slavnosti tedy byla přikládána velká úloha.

5.2.1 Dopolední bohoslužba

Slavnost probíhala celý den; v dopoledních hodinách probíhala slavnostní bohoslužba skázáním, patrně v německém jazyce. Součástí slavnosti byl také zpěv chvalozpěvů *Te Deum laudamus* a *loretánská litanie*.

---

⁴²Matzke, s.39.

⁴³ZA Opava–pobočka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, sign. A II b 8.

⁴⁴Kuča, s.890.

Ačkoli se v období baroka začíná při bohoslužbách prosazovat zpěv v národních jazycích,⁴⁵ upříležitostně se v české slavnosti zpěv v latině udržoval ještě v 19. století.

5.2.2 Odpolední průvod

Odpoledne po bohoslužbě následoval samotný průvod, který byl nejdůležitější součástí slavnosti. „V jeho čele byly nesený kostelní korouhve a za nimi kráčel kněz doprovázený představiteli města.“⁴⁶ Teprve pak kráčely čtyři ženy, které v němštedu nesly slavnostně ozdobenou voskovou svíci. Tyto ženy byly každoročně vybírány ze členek Institutu a jednalo se o členky nejmladší. Byly, stejně jako ostatní členky Institutu, „angetan mit ihrer Tracht: schwarzes Kleid, ein weißes Tuch und weißes Spitzenhäubchen“⁴⁷ (oblečeny v jejich kroj: černé šaty, bílý šátek a bílou špičatou čepičku). Podle dochované ikonografie z druhé poloviny 19. století (porcelánové talíře – viz níže) lze usuzovat, že podobně, tedy v černých šatech, byly oblečeny i ostatní měšťané, nebo alespoň řádní představitel města.

Svíce byla nesená na nosítkách či podušce, podložena dvěma hedvábnými šátkami, jedním modrým a jedním bílým, na němž bylo vyšito jméno „Maria“, a byla ozdobena kyticí květin.⁴⁸ Měla zelenožlutou barvu, vážila 41 hřiven (10, 38 kg) a její výška odpovídala výšce městských uničovských hradeb. To bylo možné díky tomu, že její dlouhý knot, obalený tenkou vrstvou vosku, byl stejně podobný jako u tzv. adventních svíček.

Průvodu se účastnil také „der hiesige katholische Kirchenrat“⁴⁹ (zdejší katolický farní rada), který kráčel právě za ženami nesoucími svíci. Pak v průvodu kráčely mladá dívka a malé děvčátko. Obě nesly symboly spolku: dívka stříbrnou růži a symbol Nejsvětější Trojice Magnificat:

„Velebímáduše Hospodina
am ůj duch já sá v Bohu, mém spasiteli,
neboť shlédlnasvounepatrnouslužebnici.

⁴⁵Válka, J.: Barokní slavnosti. In: Hojda, Z.: Kulturabaroka v Čechách a na Moravě. Praha 1992, s. 53–63. S. 58.

⁴⁶Hošková, M.: Svátek voskových sloupků v Uničově. In: Tarcalová, L.: Slavnostní průvody. Uherské Hradiště, s. 189–192. S. 189.

⁴⁷SOKA Olomouc, fond Dámský institut pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova, zn. Š6–86, zápis ze shromáždění spolku konaného 1. října 1941.

⁴⁸SOKA Olomouc, fond Dámský institut pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova, zn. Š6–86, zápis z konference konané 30. srpna 1842.

⁴⁹SOKA Olomouc, fond Dámský institut pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova, zn. Š6–86, zápis ze shromáždění spolku konaného 1. října 1941.

Odtétochvílem ěbudoublahoslavitvšechnapokolení,
žemiu ěinilvelikév ěciten,kterýjemocný.
Jehojménojesvaté.
Ajehomilosrdenstvítrváodpokolenídpokolení
kt ěm,kdosehobojí.–
Mocnězasáhlsvýmramenem,rozptýlilty,
kdovsrdcismýšlejšípyšně.
Mocněsadalztr ůnuaponíženépovýšil,
hladovénasyildobřýmiv ěcmiabohatépropustilspřázdnou.
UjalsesvéhoslužebníkaIzraele,pamatovalnasvé milosrdenství,
jakslíbilnašimp ředkům,
Abrahámoviajehopotomkůmnav ěky.
SlávaOtciiSynuiDuchusvatému,
Jakoby lanapo ěátku,inyníivždyckyanav ěkyv ěků.Amen.“⁵⁰

Děvčátko pak neslo modrý hedvábný polštář s v ěncem, který měl symbolizovat panenství. Symboly byly spolku v ěnovány, ale o tom, kdo, kdy a pro ě tak u ěinil, prameny ml ěí.

Za d ěvčaty pak krá ěeli ostatní uni ěčovští m ěšťané.⁵¹ P ři pr ůvodu byly zpívány mariánské písn ě. Slavnost byla ukon ěena požehnáním svíce a jejím ob ětováním jako děkovného daru Bohu a Pann ě Marii ve farním kostele Nanebevzetí Panny Marie. (ě Je možné, ne-li velmi pravd ěpodobné, že pr ůčelí kostela bylo rovn ěž slavnostně vyzdobeno, p řestože se prameny ovýzdob ě nezmi űují.) Svíce byla požehnána na oltá ři, který byl rovn ěž slavnostně ozdoben – bílým hedvábným šátkem skrajkami, bílým oltářním sukнем smodrým pásem a krajkami a malým bílým oltářním sukнем smodrým pásem a krajkami.⁵² Svíce pak m ěla ho řet po celý rok, na což dohlížel zvoník.⁵³ Ho řící svíce byla symbolem díků ů za n ěkdejší záchranu m ěsta a prosby

⁵⁰Royt, s. 48.

⁵¹Hořková, s. 189.

⁵²SOkA Olomouc, fond Dámský institut pro ě řádání sv ěčkov ěslavnosti Uni ěčov, zn. Š6–86, zápis z konference konané 30. srpna 1842.

⁵³ZA Opava–pobo ěka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, sign. AIIb8.

ochranu v budoucnosti. Obec nělzeho řící svícíchápat jako „symbol světlavěčného.“⁵⁴ Umajetnějších měšťanůž řejmě následoval pohostění v hostinci.

Podoba slavnosti, tedy spíše vlastní průvod, poznamenala doba josefínských reforem. Po roce 1784 byl „průvod mimo kostel zakázán,“⁵⁵ a to až do roku 1822, přestože roce 1797 „uničovský farář požádal o obnovení procesí.“⁵⁶ Nebylo mu však vyhověno; slavnost ve své průvodní podobě, tedy i s procesím, byla obnovena právě až v roce 1822. Do té doby byla celá slavnost odbývána pouhým zazpíváním *Te Deum laudamus*.

5.3 Trasa průvodu a její proměny

To, kudy se měšťané při procesí ubírali, se během téměř pětisetleté existence slavnosti samozřejmě měnilo; samotný průvod byl v letech 1784 až 1822 dokonce zakázán.

Opochátcích slavnost neexistují žádné zprávy, kudy setědy ona Kordula při svém každoročním obětování voskové svíce ubírala, nelze určit. Jistý je pouze cíl její cesty, a tím byl kostel Nanebevzetí Panny Marie v Uničově. Ani zmiňované listiny z let 1589 a 1629 se o trasě průvodu konkrétně nezmiňují.

Lze ovšem předpokládat, že během barokní doby byla již trasa průvodu následující: průvod byl zahájen ve farním kostele, kostele Nanebevzetí Panny Marie, poté obešel město podél městských hradeb, aby se vrátil zpět do kostela.⁵⁷ Trasa průvodu se změnila v roce 1729, kdy byla zahájena stavba uničovského mariánského sloupu. Od tohoto roku byl průvod zahajován u oltáře, který byl při slavnosti každoročně postaven ve výklenku sloupu, obešel náměstí a pak se ubíral do kostela.

Obnovení slavnosti v její průvodní podobě v roce 1822 do jejího zrušení v roce 1941 byla trasa průvodu stejná jako před rokem 1822, tedy průvod se ubíral od mariánského sloupu do farního kostela.

Konkrétnější informace o trasě průvodu, například o světovou stranu se průvod od kostela ubíral, kudy se do kostela vracel apod., bohužel neexistují.

---

⁵⁴Mikulec, J.: Barokní náboženská bratrstva, šlechta a slavnosti. In: Bůžek, V. – Král, P.: Slavnosti a zábavy nad vorechavre zideličními městečky chráněnými v novověku. *Opera historica* 8. České Budějovice 2000, s. 345–358. S. 353.

⁵⁵Hošková, s. 192.

⁵⁶Tamtéž.

⁵⁷Hošková, s. 189.

6. Mariánské svíčkové procesí v Uničově jako barokní slavnost

Přestože k mariánskému svíčkovému procesí v Uničově nemáme z období baroka téměř žádné zprávy, lze z nových pramenů usuzovat, že i v tomto období měla tato slavnost v náboženském životě uničovských měšťanů své specifické místo. Z těchto novějších pramenů je zřejmé, že slavnost v té době měla již dlouhou tradici a v povědomí měšťanů byla hluboce zakořeněna. Lze tedy předpokládat, že mariánské svíčkové procesí bylo typickou barokní církevní slavností.

Spojmem barokní slavnost je však nutné nakládat s opatrností. „Se stále vzrůstajícími frekvencemi, jakouse začíná objevovat ve studiích, ... nabývá tento pojem na obecnosti a zároveň stále jakoby postrádá svůj konkrétní obsah.“⁵⁸ To často může vést k tendenci zjednodušovat slavnosti barokní doby na tzv. „Gesamtkunstwerk“, tedy jedinečné, jednotné a vnitřně pevně skloubené umělecké dílo, jež vzniklo srústem různých žánrů souběžnou výstavou kvalit, pevně ukotvenou v prostoru a čase, ... akvýtvoření jakéhosi ideálního obrazu barokní slavnosti.“⁵⁹ Každá slavnost však byla jedinečná, lišila se – „ostatně to jásají šťovalové... diváci.“⁶⁰ Právě proto je těžké provést výzkum, „nebezpečné“ slavnosti jakékoliv doby zobecnovat, přestože barokní slavnosti vyvíjejí kolikarýsy, respektive jejich zesílení v této době.

Podobně jako všechny barokní slavnosti i konalase svíčková slavnost na veřejnosti a pro veřejnost,⁶¹ lidsenání aktivně spolupodílel. Účastnil se jí všichni měšťané, nebo alespoň jejich většina, a to jak dopolední bohoslužby, tak odpoledního procesí, které bylo hlavní částí slavnosti. Procesí symbolizovalo „putování za cílem ctností, pokání a spasení“,⁶² v tomto případě zauctěním Boha a Panny Marie.

Přestože svíčková slavnost byla především slavností participativní, současně se přibližovala také divadlu, divácké slavnosti. Hranice mezi těmito dvěma typy slavností nebyla totiž nikdy zcela jasná (stejně jako u ostatních kategorií, které rozdělují slavnosti na „církevní a světské, oficiální a lidové“ apod.)⁶³

---

⁵⁸ Opletová, J.: Příspěvek k typologii barokních klášterních slavností. In: Bůžek, V. – Král, P.: Slavnosti a zábava nad vřechavre zidených městechraněho novověku. Opera historica 8. České Budějovice 2000, s. 505–536. S. 505.

⁵⁹ Tamtéž, s. 506.

⁶⁰ Tamtéž, s. 505.

⁶¹ Válka, s. 55.

⁶² Tamtéž, s. 57.

⁶³ Opletová, J.: Příspěvek k typologii barokních klášterních slavností. In: Bůžek, V. – Král, P.: Slavnosti a zábava nad vřechavre zidených městechraněho novověku. Opera historica 8. České Budějovice 2000, s. 507.

Svíčková slavnost v Uničově měla pevnou skladbu a přesně určený průběh (viz výše), byla okázalou podívanou se slavnostní výzdobou, tak jako většina barokních slavností, ať už církevních, nebo světských. Všechny barokní slavnosti měly, především promyšlenou dramaturgii a byly koncipovány jako velké divadlo.⁶⁴ Spolupodílením se naslavností by lidové táhnutí do slavnosti.

Barokní slavnosti měly vedle svého náboženského významu také význam sociální. Jejich okázalost odpoutávala od tvrdé sociální reality své doby, tuto realitu částečně zastíraly svojí výzdobou a slavnostní atmosférou. Současně ale slavnost reprezentuje společenskou a církevní hierarchii; v čele procesí vždy kráčí nejprve úřední církevní představitel města, což bylo jasným vyjádřením jejich společenského postavení, až za nimi kráčí obyčejní měšťané, také členky spolku patřily k nejváženějším měšťankám Uničova. Přesto slavnost navozovala iluzi jednoty, jednoty katolické církve, jednoty světské a církevní moci, a letato jednotou byla jednotou úplně hierarchizovanou.⁶⁵

Z pramenů z první poloviny 19. století⁶⁶ je zřejmé, že svíčková slavnost i s průvodem byla uničovskými měšťany silně prožívána, což by patrně nebylo možné bez její dlouhé tradice posílené v době barokní. Podobně jako jiné barokní slavnosti se tedy i svíčkové procesí v Uničově stalopředevším lidovou záležitostí a zrušení průvodu (viz výše) naráželo právě na odpor lidu, protože představovalo „majetek“ lidu, součást jeho kultury, mentality a dějin. Ale nejen to, procesí, respektive příčiny jeho vzniku, představovaly důkaz o „vyvolenosti“ Uničova Bohemou a Pannou Marií. Podstata slavnosti a její charakter se tedy proměnily, ač její vnější podoba zůstala více méně stejná.

---

⁶⁴Válka, s. 56.

⁶⁵Válka, s. 59–60.

⁶⁶SOkA Olomouc, fond Dámský institut pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova, zn. Š6–86.

7. Mariánská svíčka, slavnost, mariánský kult v Uničově a ikonografie

Podle dochovaných ikonografických památek lze usuzovat na silné zakotvení mariánského kultu v Uničově minulých staletí. Již samotný fakt, že Panna Marie je patronkou města, je velmi výmluvný. Rovněž zdejší farní kostel, místo vyvrcholení svíčkověslavnosti a uložení svíce, je zasvěcen Nanebevzetí Panny Marie.

Zdá se, že Panna Marie patronkou města stala již před rokem 1463, a právě proto sekní městské ženy při ohrožení města modlily, nebo se jí stala až po zázračné záchraně města, není jisté. Nelze však pochybovat o tom, že úcta k Panně Marii ve městě po tomto roce značně vzrostla.

Obr. č. 1a2 – uničovský kostel Nanebevzetí Panny Marie

7.1 Mariánská ikonografie v Uničově

Patrně nejvýznamnější ikonografickou památkou související s mariánským kultem v Uničově představuje mariánský sloup v severní části dnešního Masarykova náměstí. Byl vybudován v letech 1729 až 1745 na „podětuničovského děkana Ondřeje Richtera a uničovského bratrstva Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého“⁶⁷ jako symbolické poděkování za ochranu města. Původně měl sloup představovat „oslavu Jana Nepomuckého, později však bylo rozhodnuto zasvěcení Panně Marii.“⁶⁸

Návrh architektonické podoby sloupu je zřejmě dílem olomouckého sochaře Václava Rendra. Sloup zdobí sochy andělů a světců – sv. Karla Boromejského, Jana Sarkandera, Jakuba Většího, sv. Josefa, sv. Floriána, sv. Jiří, sv. Tadeáše a sv. Bartoloměje, ve výklencích plastiky sv. Jana Nepomuckého, sv. Ondřeje, sv. Barbory

⁶⁷ Kuča, s. 886.

⁶⁸ Orálková, I.: Mariánský sloup v Uničově. In: Sborník Národního památkového ústavu. Olomouc 2008, s. 66–74. S. 67.

a sv. Antonína, vpravo řízemí pak reliéfy „s výjevů z života Jana Nepomuckého a Jana Sankardera, veduta Uničova a Panny Ochránitelky.“⁶⁹ Celému sloupu vědová návrcholu socha Panny Marie Immaculaty. Podobu soch říjemě navrhl Severin Tischler; ten také zhotovil zmiňované reliéfy. Vlastní sochy jsou pak dílem sochařů Františka Karla Seitela, Ignáce Winklera a Jiřího Antonína Heinze.

Obr. č.3–mariánský sloup v Uničově

Obr. č.4–reliéf vpravo řízemí uničovského mariánského sloupu – veduta města Pannou Marií Ochránitelkou

⁶⁹Kuča, s.886.

Motiv Panny Marie chránící město svým pláštěm na reliéfu mariánského sloupu není v Uničově ničím ojedinělým. Souvisí s faktem, že Panna Marie byla patronkou města, ale jedná se také o zřejmý odkaz na uničovskou mariánskou legendu. Tento motiv se opakuje i u dalších ikonografických památek: sochy Panny Marie z roku 1735 na jižním konci města a dalších vedutách.

Socha na jižním konci města zachycuje Pannu Marii čelem obrácenou k městu a rozvírající svůj plášť; že se jedná o ochranné gesto, je více než zřejmé. Podobně je tomu i u vedut v majetku Mužského muzea v Uničově, na nichž je zobrazena Panna Marie Ochránitelka v naší šíři nad městem.

Obr. č.5–socha Panny Marie na jižním konci města Uničova

Obr. č.6–veduta města Uničova z roku 1750

Obr. č.7–vedutam města Uničov z roku 1827

7.2 Mariánská svíčka v ikonografii

Ikonografických památek, které by se vztahovaly přímo k mariánské svíčkové slavnosti je opravdu poskrovnu. Všehovšudy se jedná pouze o dva porcelánové talíře v majetku Muzejského muzea Uničov. Talíře pocházejí z druhé poloviny 19. století a na jejich vnitřní straně je zachycen totožný výjev z uničovské mariánské legendy: pohled naměřeno, nad nímž se vznáší Panna Marie, a před ní klečí čtyři ženy a čtyři muži, kteří se modlí Panně Marii a žádají ji o pomoc.

Obr. č.8a9–talíř s výjevem z uničovské mariánské legendy (vlevo) a detail výjevu (vpravo)

8. Dámský institut pro po řádání sví čkové slavnosti Uni čov

Dámský institut pro po řádání sví čkové slavnosti, tzv. Wachsstockfrauen–Institut, patří k nejstarším uni čovským spolkům a jak už samotné jméno spolku napovídá, náplň spolkové činnosti sestávala v první řadě z po řádání mariánské sví čkové slavnosti, ovšem s rostoucím významem slavnosti rostl také význam spolku a jeho členek; spolek se tak angažoval i v ostatních místních záležitostech.

Prameny z první poloviny 19. století i mariánská legenda sice hovoří o nepřerušené existenci spolku již od roku 1463, ale je více než pravděpodobné, že spolek jako takový vznikl až několik století později, patrně v roce 1822. Z toho roku pochází první nejstarší písemný záznam, který výslovně hovoří o Wachsstockfrauen–Institutu, a právě v tomto roce byl také obnoven průvod se svící kolem města jako součást sví čkové slavnosti.

Nově vzniklý spolek ale patrně navázal na starší – zažitou, leč neformální – tradici. Již v barokním období zřejmě existoval spolek (respektive bratrstvo) plnící funkci budoucího Dámského institutu pro po řádání sví čkové slavnosti, ale byl zrušen josefínskými reformami. Povědomí o spolku či bratrstvu snad skrytě přežívalo dál a právě na něj pak navázal Institut.

Spolek po dlouhou dobu své existence neměl spolkové stanovy, ještě na konferenci spolku konané v srpnu 1845 bylo rozhodnuto, že jejich vypracování není potřeba, protože „die vorgelesenen Urkunden⁷⁰ und Beschluss bereits die ganze Einrichtung des Vereins enthalten“⁷¹ (předčítané listiny a usnesení již celé nařízení spolku zahrnují.) Tyto listiny byly patrně předčítány na každé schůzi či konferenci spolku (viz níže.)

8.1 Členka spolku

8.1.1 Počet členek spolku

Původně se spolek skládal z 12 žen, ale po roce 1822 počet členek rostl. V roce 1835 měl spolek členek 15, nicméně tři členky vystupovaly pouze jako náhradnice.⁷² Počet členek se zvyšoval v důsledku indispozice některých z nich, například z úvodu

---

⁷⁰Výše zmíněvaná listiny olomouckých biskupů Stanislava Pavlovského a Františka kardinála Ditrichštejna

⁷¹SOKA Olomouc, fond Dámský institut pro po řádání sví čkové slavnosti Uni čov, zn. Š6–86, zápis z konference konané 5. srpna 1845.

⁷²SOKA Olomouc, fond Dámský institut pro po řádání sví čkové slavnosti Uni čov, zn. Š6–86, zápis z konference konané 9. srpna 1835.

nemocinebozd ůvodůrodinných.Protonemohlyplnitsvĕspolkovĕpovinnosti,podílet senapo řádánísví čkovéhoprocesí,abylo nutnép řijmoutnové členky,kterébyjebu d' úplně nahradily, vp řípadĕ dlouhodob ější indispozice, nebo vp řípadĕ pot řeby zastoupily.

Vroce1842jižspoleksestávalz24 členek.⁷³Nakonferencikonanévsrpnu1845 pakbyloustanoveno,že„dieZahlder24Mitglieder nichtweiterzuvermehren“⁷⁴(po čet 24 členůsedálenebudezvyšovat),byltedy početmkone čným.Zpramen ůjez řejmé,že žádná zžen již nebyla chápána jako náhradnice a vš echny tak byly plnoprávními členkamispolku.

Ovšempot čet členekseinadále m ěnil.Vroce1941jeuvedeno členek18,nicmén ě vp řípadĕ pot řeby mohly být zvoleny členky další. Pramen ů sice není mnoho, ale izt ěchtone četnýchzprávjez řejmé,žepot čet členekvpodstat ěnikdynebylkonstantní am ěnilsepodlekonkrétnísituace.

V čele spolku stála p ředsedkyně, v ětšinou nejstarší a nejvážen ější členka, která patrnĕ vystupovala jako p ředstavitelka spolku navenek, a kjejím ůkol ům pat řily ůschova šátk ů a sukna kozdobení svíce a oltá řep ři sv ěčení svíce a znak ů a symbol ů spolkuapĕ čeon ě.P ředsedkyněm ělakruceasistentku,kterásou časněvespolkuplnila ůlohu druhé p ředsedkyně, respektive zástupkyně první. P ředsedkyně i její asistentka bylyvoleny,stejn ějakopokladnice spolku.Tĕnálezeld ůležitýasv ědomitýůkol–pĕ čeo spolkovou pokladnu–ů čelem spolku bylo p ředevším vybírání pen ěz na sví čkovou slavnost. Všechny členky spolku m ěly být o stavu pokladny spravovány. Spolek m ěl také svou zapisovatelku a svĕho ohlašovatele (Ansgager); ohlašovatel patrn ě členky informovalodob ěamíst ěkonáníkonferencíspolku.

8.1.2 Podmínky p řijetí dospolku

Zápis ze spolkovĕho shromážd ění konaného 1. října 1941 výslovn ě uvádí: „Die Wachsstockfrauen – Institut ergänzt sich aus Frauen der Bürgerinnen der Stadt, die religios gesinnt sind, ihre Mitgliedpflichten getreulich fllen, in einer kirchlich geschlossenen Ehe leben, oder nach einer solchen Ehe im Witwenstande stehen, einen guten Leumund haben und sich bei der Bevölkerung einer Hochachtung sicher freuen“ (Dmsky institut pro po řádání sv čkovĕ slavnosti se dopl ňuje zm ěšřanek, které jsou zbožnĕ,plnív ěrnĕšvĕspolkovĕpovinnosti,žijív crkev n ěuzav řenĕm manželství, nebo

⁷³SOKA Olomouc, fond Dmsky institut pro po řádání sv čkovĕ slavnosti Uni čov, zn. Š6–86, zpis zkonference konanĕ 5. srpna 1845.

⁷⁴Tamtĕž.

jsou potakováni manželství ve vdovském stavu, mají dobrou pověst a obyvatelstvo se těší velkou měrou k nim.)

Členství ve spolku bylo zřetelným znakem společenského postavení, členkami byly většinou nejvýznamnější měšťanky, jak dokládají seznamy členek; uvádím například z roku 1845:

1. Rosalia Heidenreich, Fleischhauermeisterin (žena mistra řeznického cechu)
2. Johanna Keßler, Ratgeberswitwe (vdova po poradci)
3. Josefa Heidenreich, Seilermeisterin (žena mistra provaznického cechu)
4. Theresia Engelmann, Seifensiederswitwe (vdova po mydláři)
5. Viktoria Gabriel, Magistratsratswitwe (vdova po magistrátním radním)
6. Franziska Hampel, k. k. Tabakverlegersgattin und anhängige Bürgerin (žena c. k. obchodníka s monopolním prodejem tabáku a usedlám měšťanka)
7. Anna Maneth, Fabriksbeamtenwitwe und Äckerbesitzerin (vdova po úředníkově továrny a měšťankavlastnici pole)
8. Theresia Knobloch, Zeugwebermeisterin (žena mistrů kalcovského cechu)
9. Barbara Thiel, Magistratsratsgattin (žena magistrátního radního)
10. Anna Seitz, Klämpferswitwe und Gasthausbesitzerin (vdova po hudebníkovi a majitelce hostince)
11. Barbara Kunz, Leinwandhändlerin (žena pláteníka)
12. Anna Tidl, Ehegattin des pensionierten k. k. Bankkaleinnehmers und Bürgerhausbesitzerin (manželka penzionovaného c. k. bankovního výběřčího a majitelka měšťanského domu)
13. Paulina Roller, Kirchnermeisterin (žena kostelníka)
14. Cäcilia Skarpil, Weinschankhausbesitzerin (majitelka kaviárny)
15. Mathilda Novotny, Gemahlin des Magistratsrats und Syndikus (manželka magistrátního radního a syndika)
16. Franziska Meixner, Magistratsratsgattin (žena magistrátního radního)
17. Pfilippina Stanke, Magistratsratsgattin (žena magistrátního radního)
18. Franziska Czegley, Verwaltersgattin (žena správce)
19. Josefa Hanska, Rentmeistersgattin (žena účetního)
20. Marie Weihs, Advokatensgattin (žena advokáta)
21. Vinzenzia Zanger, Kaufmannsgattin (žena obchodníka)
22. Anna Pudel, Magistrats-Registratersgattin (žena magistrátního ředníka)

23. Marie Koller, Bürgermeistersgattin (ženastarosty)

24. Cäcilia Bien, Seifensiedermeisterin (ženamistry amydlářského cechu)⁷⁵

Ze seznamu je zřejmé, že členky spolku byly manželkami nejvýznamnějších politických představitelů města nebo hospodářských silných měšťanů, respektive vdovami po nich, mnohdy byly samy hospodářsky zajištěné. Čestnými členkami se pak stávaly „die gesamten Ehegattinnen des Bürgermeisters, des Syndikus und der drei politischen Magistratsraten, des Magistratssekretars, des Wirthschaftsgüterverwalters, ... die Ehegattinnen der hiesigen k. k. Hauptschule- und Mädchenlehrer, ... und der gesamten bürgerlichen Zunftsvorsteher oder Zechmeister...“⁷⁶ (veškeré manželky starosty, syndika a říj politických magistrátních radů, magistrátního sekretáře, hospodářského správce, ... manželky zdejších učitelů hlavního dílny číškoly, ... a veškerých představených městských cechů nebo cechovních mistrů.)

Od členek spolku se očekával mravný a příkladný život, i na základě tohoto kritéria byly vybírány nové členky, a před přijetím do spolku musely skládat přísahu. Všechny nově přijaté členky po zapsání do spolku slavnostně slíbily, že budou „nach Ihren jedesmaligen Kräften, Möglichkeit und Tunlichkeit die diesem Frauenverein verzeichneten Vereinspflichten, unter Gottes Beistande herzlich und gern zu erfüllen“⁷⁷ (vždy za pomoci Boží srdce čně a rády plnit spolkem předepsané povinnosti podle své síly, možnosti a proveditelnosti).

Členkami spolku se ženy většinou nestávaly doživotně, ale pouze do doby, kdy již nebyly schopné plnit své povinnosti v důsledku stáří a nemoci; pak byly voleny nové členky, které je nahradily. Ženy, které ze spolku z těchto důvodů vystoupily, byly ovšem i nadále váženými měšťankami a spolek za ně po jejich smrti dokonce nechával sloužit mšenavlastní náklady.

8.2 Konference a organizace spolkové činnosti

Poroce 1822 je téměř každoročně písemně doložena konference spolku i se zápisem jejích závěrů. Z těchto zápisů je patrné, že tyto konference (které se konaly patrně podle potřeby, proto nejsou doloženy každoročně, ale v určitých intervalech) byly nezbytné nejen pro organizaci slavnosti, ale i samotné spolkové činnosti.

⁷⁵ SOkA Olomouc, fond Dámský institut pro pořádání svíčkověslavnosti Uničova, zn. Š6–86, zápis z konference konané 5. srpna 1845.

⁷⁶ SOkA Olomouc, fond Dámský institut pro pořádání svíčkověslavnosti Uničova, zn. Š6–86, zápis z roku 1826.

⁷⁷ SOkA Olomouc, fond Dámský institut pro pořádání svíčkověslavnosti Uničova, zn. Š6–86, zápis z konference konané 19. srpna 1842.

Konference se konala v většinou asi týden nebo dva před svíčkovou slavností, tedy v srpnu,⁷⁸ v prostorách městské fary, nebo v městské zasedací síni, ale mohla se konat také v bytě některé členky spolku, v většinou předsedkyně, respektive její zástupkyně. Účastnili se jich nejen členky spolku, ale také starosta města jako úřední představitel, někdy také městský farář a uničovský děkan, jak prameny dokládají pro období první poloviny 19. století. Starosta konferenci v většinou také předsedal a pod závěry konference byl také podepsán; i to dokládá, že svíčková slavnost měla pro uničovské měšťany zvláštní význam.

Později se ovšem tato praxe změnila. Konference se konaly na místosrpnavlednu a předsedal jim městský farář, který současně zastával funkci spolkového protektora – rozhodoval o svolání konference a na venek vystupoval jako zástupce spolku. Když této změně došlo, prameny neuvádějí. Jisté je, že podle této praxe probíhala konference konané 1. října 1941; z pramenů je však patrné, že tato praxe fungovala i žďešské dobu.

Tyto konference se zabývaly nejen záležitostmi, které byly nezbytné pro průběh samotné slavnosti, ale také záležitostmi a problémy, které se za celý rok od poslední konference nastřádaly. Při této příležitosti byly nejen vybírány ženy, které přinesou voskovou svíci, ale také byly navrhovány a přijímány nové členky, volena předsedkyně spolku a její asistentka, stejně jako pokladnice, bylo prováděno vyúčtování a schvalování rozpočtu na další rok.

8.3 Finances spolku

Vedle zápisů z konferencí spolku jsou po roce 1822 k dispozici také občasné vyúčtování spolkových financí. Ačkoliv se zachovaly pouze výkazy o ústatku v pokladně z roku 1839 a vyúčtování z dubna 1841 a října 1842, lze z nich udělat alespoň hrubý obrázek stavu spolkových financí.

Z vyúčtování je patrné, že spolek na tom byl finančně poměrně dobře. Příjmy spolku plynuly ze členských příspěvků, není ale uvedeno, jak vysoké tyto příspěvky byly,⁷⁹ z různých dobročinných darů uničovských měšťanů a úroků „von angelegten Kapitalien“⁸⁰ (z uloženého kapitálu). Úrok činil 5% a kapitál byl uložen u uničovských měšťanů. Jednostdobě mozně, že se v některých případech jednalo i o půjčky.

⁷⁸Jedinou výjimkou byla konference konaná 10. ledna 1830.

⁷⁹Zápis z konference spolku konané 1. října 1941 uvádí vyšší příspěvků (5 říšských marek za osobu a rok), ale toto je v tomto směru jediný údaj, který nadřívější dobu nelze vzít v úvahu.

⁸⁰SOkA Olomouc, fond Dámský institut pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova, zn. Š6–86, vyúčtování z 2. října 1842.

Zúrok ů spolek hradil nejen výdaje související se svíčkovou slavností, ale i s dobročinnou a jinou činností. Spolek financoval odměny pro uničovské služby za mravný život a dobrou službu (viz níže), přispíval na provoz městské nemocnice a spolufinancoval zřízení čtvrté třídy uničovské hlavní školy.⁸¹

Spolek své finance ovšem rozmnožoval také vlastní, „podnikatelskou“ činností, jak dokládá rozhodnutí z konference konané v srpnu 1845. Když zemřelý starosta Dominik Gillitsch odkázal spolku mědirytinu s vyobrazením uničovského mariánského sloupu, „die Kassierin Frau Engelmann hat ... 200 Stücke Abdrücke machen lassen, um das Geschenk für die Institutskasse nutzbringend zu machen“⁸² (pokladnice paní Engelmannová nechala udělat 200 kusů kopií, aby dar udělala užitečným pro pokladnu institutu). Tyto kopie pak spolek prodával. Patrně nešlo o jediný počin, vzhledem k tomu, že rozhodnutí udělala sama pokladnice; ta také zřejmě měla poměrně volnou ruku při nakládání se spolkovými penězi.

Výdaje spolku pak představovaly především náklady související s pořádáním svíčkové slavnosti: každoroční vyhotovení svíce (56 zlatých vídeňské měny), různé poplatky pro zvoníka, jehož úkolem bylo dohlížet na to, aby svíce po celý rok hořela, a ministranty apod. (6 zlatých vídeňské měny), popřípadě vyhotovení nových šátků a suken na podložení svíce a ozdobení oltáře (4 zlaté vídeňské měny). Ze spolkové pokladny byl také hrazen každoroční honorář pro spolkového ohlašovatele (3 zlaté vídeňské měny) a mše za zemřelé členky spolku (3 zlaté vídeňské měny);⁸³ ve výúčtování z října 1842 je dokonce uveden příspěvek na stavbu ústavu pro nevidomé v Brně (5 zlatých vídeňské měny). Lze tedy usuzovat, že se spolek angažoval v dobročinných počinech. Ze zmíněných výúčtování lze soudit, že příjmy spolku vždy převyšovaly jeho výdaje, jak dokazuje také graf.

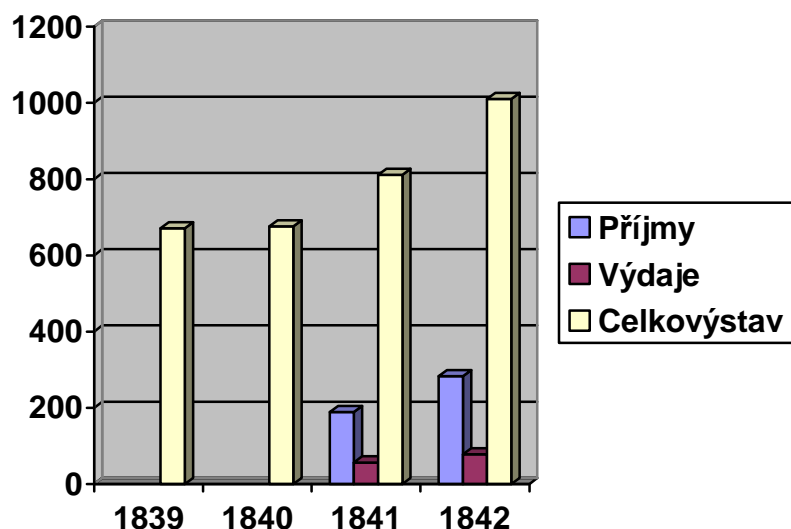
⁸¹SOkA Olomouc, fond Dámský institut pro použití úroků z uložení kapitálu (bez data).

⁸²SOkA Olomouc, fond Dámský institut pro zkonferenci konané v 5. srpna 1845.

⁸³Výdaje uvedené ve výúčtování z roku 1842.

řádání svíčkové slavnosti Uničov, zn. Š6–86, zápis

řádání svíčkové slavnosti Uničov, zn. Š6–86, zápis

Obr. č.10–grafzobrazujícístavspolkovýchfinancívezlatýchvídeňskéměny.⁸⁴

8.4 Další úkol spolku

Hlavním úkolem spolku bylo po řádání síčkového procesu a jeho financování, ale spolek se angažoval i v jiných městských záležitostech. Účastnil se příprav různých městských slavností, jako například oslav narození císaře, návštěv významných osobností v městě apod.

Členky spolku také měly dohlížet na mravný život měšťanů a angažovaly se v institutu, který v Uničově vznikl někdy ve dvacátých letech 19. století a působil jako institut pro dívky. Členky Dámského institutu spolu se starostou a magistrátními představiteli rozhodovaly o tom, komu bude přidělena odměna a jaká.

Je možné, že se jednalo o jeden a týž institut. Nasvědčuje tomu již samotná angažovanost členek Institutu v různých městských záležitostech i fenomén čestných členů, kterými mohli být právě starosta a magistrátní představitelé, přestože prameny uvádějí pouze jejich manželky. Bohužel o institutu působilém v Unčově neexistují jiné zprávy, a proto nelze tento závěr bezvýhradně přijmout.

⁸⁴ Příjmy a výdaje za rok 1839 nebyly uvedeny. Celkový stav financí pro rok 1840 je uveden ve výúčtování z roku 1841.

Závěr

Mariánská svíčková slavnost v Uničově byla každoroční církevní slavnost lokálního významu. S jejím vznikem jsou spjata legenda o Panně Marii, která v roce 1463 zachránila město Uničov před vyhořením, když její uherský král Matyáš Korvín po neúspěšném obléhání nechal zapálit. Podle legendy měla tehdy jakási Kordula Pannu Marii spatřit nad městem a slíbit, že každoročně nad úkaz viděný zachráněným městem bude vlastnoručně zhotovovat svíci a tu pak obětovat na hlavní mši v uničovském farním kostele. Po jejím smrti měly tyto úkony převzít uničovská měšťanky.

Toto je ovšem pouze legenda. Poprvé je slavnost doložena až v roce 1582 listinou olomouckého biskupa Stanislava Pavlovského (zachovalou pouze vopise), kterou biskup slavnost obnovil, respektive spíše potvrdil. A to z iniciativy nově dosazeného uničovského faráře Jana Velvarského.

Samotný charakter listiny tedy odkazuje na to, že slavnost existovala již dříve, ale že byla patrně poznamenána náboženskými změnami doby před bělohorské, protože v této době získávali ve městě převahu stáří a věk kališníci, kteří slavnosti i kult Panny Marie odmítali, a katolíci.

Lze ovšem předpokládat, že slavnost pro katolické měšťany Uničova přece jen měla svůj význam. To dokazuje fakt, že v roce 1582 požádaly samy uničovské měšťanky nového faráře Jana Velvarského, aby jejich zvyk, svíčkovou slavnost, zachoval, a ten pak biskupa Pavlovského požádal, aby potvrdil povolení konat slavnost. Ke vzdušnému významu slavnosti však patrně ve větší míře došlo až po vydání Obnoveného zřízení zemského pro Moravu v roce 1628 a následujícími barokními obdobími.

V letech 1784 byla slavnost omezena josefínskými reformami – byl zrušen slavnostní průvod (viz níže), který byl opět obnoven až v roce 1822. V tomto roce současně vznikl tzv. Dámský institut pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova, ženský spolek, který připravoval a financoval slavnost (viz níže). Slavnost byla zrušena v roce 1941 a podobně světové válce již nebyla obnovena.

Vlastní slavnost sestávala z dopolední bohoslužby v uničovském farním kostele a z průvodu svíce zmiňovanou svíci kolem měšťanských hradeb, jehož trasa je však známá pouze přibližně. Průvod vycházel z kostela, od roku 1729 od mariánského sloupu na uničovském náměstí, a byl ukončen opět v kostele, kde byla slavnostně ozdobená

svíce obětována jako symbol díky za někdejší záchranu města a prosby za ochranu v budoucnu. Svíce pak mělav kosteleho řetpocelýrok, nacoždohlíželzvoník.

V čeleprůvodu kráčekeli světští i církevní představitelé města, za nimi čtyři ženy zDámskéhoinstitutupro pořádnísvíčkovéoslavnosti Uničovnesoucísvíce, maléděvče nesoucí polštářspanenským věncem a mladá dívka nesoucí znak spolku a symbol NejsvětějšíTrojicesvyšitýmMagnificat. Zanimi kráčekeli ostatníměšťané. Při průvodu bylyzpíványmariánsképísně.

Jak již bylo řečeno slavnost připravoval tzv. Dámský institut pro pořádnísvíčkovéoslavnosti Uničov. Přestože tento spolek vznikl až v roce 1822, lze předpokládat, že navázal na starší tradici. V barokním období zcela určitě existoval spolek (či bratrstvo), který plnil funkci pozdějšího Institutu, ale rovněž byl zrušen josefínskýmireformami.

Členkami spolku byly pouze nejvýznamnější uničovské měšťanky, tedy pocházející z městské honorace; musely také vést zbožný a mravný život. Počet členek spolku se během jeho existence proměňoval, ale nikdy nepřekročil hranici 24 žen. Spolek měl také své čestné členky, které rovněž pocházely z městské honorace – šlo např. o manželky úředních představitelů města, učitelů městských škol apod.

Nové členky byly přijímány na konferencích spolku, které se konaly jednou ročně, buď v srpnu, nebo v lednu, ale nejsou doloženy pro každý rok. Na těchto konferencích se projednávaly nejruznější záležitosti, které souvisely s přípravou slavnosti i s organizací spolkové činnosti – byly přijímány nové členky, voleny předsedkyně spolku, její asistentka, pokladnice spolku, schvalován rozpočet na další rok a prováděno vyúčtování spolkových financí. Konferenci buď předsedal starosta města, nebo městský farář.

Jak již bylo řečeno, hlavním úkolem spolku bylo hrazení výdajů souvisejících se svíčkovou slavností – zhotovení svíce, ruční poplatky pro zvoníky, ministranty apod. Spolek se ovšem angažoval také v dobročinné činnosti – přispíval na provoz městské nemocnice, z řízení čtvrté řády uničovské hlavní školy apod.

Příjmy spolku plynuly nejen ze členských příspěvků, ale také z darů a hlavně z úroků úzpeně uložených u uničovských měšťanů. Finančně na tom byl spolek velmi dobře.

Mariánský kult i mariánská svičková slavnost zaujímaly významné místo v náboženském i kulturním životě uničovských měšťanů, jak dokazuje poměrně bohatá mariánská ikonografie a fakt, že Panna Marie byla patronkou města. Uničovským měšťanům

svátek silně prožívali a ten koncem barokního období i později představoval jakousi lidovou záležitost, „majetek“ měšťanů, důkaz o vyvolenosti města Bohem i Pannou Marií.

Zusammenfassung

Diese Bachelor–Diplomarbeit trägt Informationen über eine Feier der katholischen Kirche im Mähren – die Marienkerzenfest in Uničov – in ganzer Zeit seiner Existenz (1468–1941). Die primären Quellen für diese Bachelor–Diplomarbeit waren der im Státní okresní archiv Olomouc aufbewahrte Fond *Dameninstitut für Kerzenfestveranstaltung in Mährischneustadt* und die Quellen aus dem Fond *Arcibiskupství Olomouc* im Zemský archiv Opava (pobočka Olomouc), also die Urkunde des Olmützerbischofs František Kardinal aus Dietrichstein aus dem 19. Januar 1629.

Die Mitte meines Interesses wurde die Barockepoche, also die größte Blütezeit der Feiern. Leider, für diese Epoche gibt es fast keine Quellen. Die Mehrheit der Quellen stammen aus der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts. Ich versuchte diese Quellen auf der Barockepoche extrahieren. Aber die Quellen schwächen über einige Punkte der Feier.

Aus der Quelle ergibt, dass diese Feier sehr wichtige Stellung im Religions- und Kulturleben der Bürger der Stadt Uničov (ehemals Mährischneustadt) hatte. Die Marienkerzenfest (Wachsstockfest) war eine Dankfeier für wunderbare Errettung im Jahre 1468. Sie fanden jährlich, in Jahren 1589 und 1941, am Sonntag nach der Mariahimmelfahrt statt. Der Hauptpunkt der Feier war eine Prozession; die Trasse der Prozession ändert sich.

Die Feier wurde von einem Frauenverein namens Wachsstockfrauen-Institut (Dameninstitut für Kerzenfestveranstaltung in Mährischneustadt) bereitgestellt. Die Mitglieder dieses Instituts waren die bedeutendsten und geachtetsten Bürgerinnen der Stadt. Dieses Institut ähnelt der Religionsbruderschaft.

In Uničov wurde der Marienkult stark eingewurzelt. Es beweisen die zahlreiche Ikonografie.

Anotace

Jméno a příjmení autora: Kateřina Kršková

Název katedry a fakulty: Katedra historie, Filozofická fakulta

Název diplomové práce: Mariánská svíčková slavnost v Uničově. Její vznik, průběh a proměny Dámského institutu pro pořádání svíčkové slavnosti v Uničově.

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jana Opletová Ph.D.

Počet znaků: 74169

Počet příloh: 6 stran

Počet titulů použité literatury: 17

Klíčová slova: Uničov, katolická církev, církevní slavnost, barokní slavnost, mariánská úcta, zázrak, legenda, kulturní spolek.

Charakteristika diplomové práce: Bakalářská diplomová práce poskytuje informace o vzniku, průběhu a proměnách jedné z církevních slavností na Moravě - mariánské svíčkové slavnosti v Uničově - v letech 1582 (slavnost poprvé doložena) až 1941 (rok zrušení slavnosti). Práce také obsahuje informace o Dámském institutu pro pořádání svíčkové slavnosti v Uničově, spolku, který slavnost připravoval. Součástí práce je rovněž drobný obecný exkurz do dějin mariánské úcty, neboť se jedná o mariánskou slavnost. Práce obsahuje také informace o ikonografii v Uničově, která souvisí s mariánským kultem a se svíčkovou slavností, a její fotografie, dále také seznam dokumentů z fondu Dámského institutu pro pořádání svíčkové slavnosti v Uničově.

Seznam pramenů a literatury

Prameny:

- Zemský archiv Opava – pobožka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, listina olomouckého biskupa Františka kardinála z Dětřichštejna z 19. ledna 1629, sign. A II b 8.
- Státní okresní archiv Olomouc, fond Dámský institut pro pořádání svíčkových slavností, zn. Š 6–86.

Literatura:

- Hanzal, J.: Mariánský kult v barokních Čechách. In: Francek, J. (ed.): Rekatolizace v českých zemích. Pardubice 1995, s. 17–27.
- Hošková, M.: Svátek voskových sloupků v Uničově. In: Tarcalová, L.: Slavnostní průvody. Uherské Hradiště 1994, s. 189–192.
- Kalista, Z.: České baroko. Praha 1941.
- Kostlán, A.: K sociálnímu souvislostem utváření barokní mentality. Hojda, Z. (ed.): Kultura baroka v Čechách a na Moravě. Praha 1992, s. 35–41.
- Kuča, K.: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku VII. Praha 2008.
- Macek, J.: Víra a zbožnost jagellonského hrobového umění. Praha 2001.
- Matzke, J.: Wachsstockfest. In: Matzke, J.: Sudetenland – Marianisches Land III. Königstein 1956, s. 39.
- Mikulec, J.: Barokní náboženská bratrstva, šlechta a slavnosti. In: Bůžek, V. – Král, P. (ed.): Slavnosti a zábava nadvoňkami v rezidenčních městech raného novověku. Opera historica 8. České Budějovice 2000, s. 345–358.
- Opletová, J.: Barokní klášter, všední den a slavnost. In: Knoz, T. (ed.): Morava v době baroka. Brno 2004, s. 117–132.
- Opletová, J.: Příspěvek k typologii barokních klášterních slavností. In: Bůžek, V. – Král, P. (ed.): Slavnosti a zábava nadvoňkami v rezidenčních městech raného novověku. Opera historica 8. České Budějovice 2000, s. 505–536.
- Orálková, I.: Mariánský sloup v Uničově. In: Sborník Národního památkového ústavu. Olomouc 2008, s. 66–74.

- Petráň, J.: Kultura a společnost v Čechách doby baroka. In: Vlášek, V. (ed.): Sláva barokní Čechie. Praha 2001, s. 61–77.
- Royt, J.: Obraz kultury v Čechách 17. a 18. století. Praha 1999.
- Royt, J.: Zahradamariánská. Sušice 2000.
- Soušek, T.: Uničov: Malé dějiny města. Uničov 1985.
- Válka, J.: Barokní slavnosti. In: Hojda, Z. (ed.): Kultura baroka v Čechách a na Moravě. Praha 1992, s. 53–63.
- Weis, M.: Mariánské květy. Tišnov 2003.

Příloha

Seznam dokumentů fondu Dámský institut pro pořádní svíčekové slavnosti Uni čov:⁸⁵

Knihaspolku:

- Folio 1r. – Titulní strana.
- Folio 1v. – Prázdné.
- Folio 2r., v.: Výtah z Dějin paměti hodnost královského města Uni čova Johanna Bayera z roku 1800 (bez data).
- Folio 3r., v.: Výtah z Rozličených paměti hodnostím města Uni čova Floriana Füttnera z roku 1780 (1823).
- Folio 3v. – 5r., v.: Opis listiny olomouckého biskupa Františka kardinála z Ditrichštejna z 19. ledna 1629 v němčině (bez data).
- Folio 6r.: Seznam členek Dámského institutu pro pořádní svíčekové slavnosti Uni čov prorok 1822.
- Folio 6v.: Výčet čestných členů Dámského institutu pro pořádní svíčekové slavnosti Uni čov z roku 1826.
- Folio 7r.: Seznam církevních a veřejných svátků spovinnou účástí členek Dámského institutu pro pořádní svíčekové slavnosti Uni čov (bez data).
- Folio 7r., v.: Úřední poznámky o vstupu Františky Hamplové do Dámského institutu pro pořádní svíčekové slavnosti Uni čov (bez data).
- Folio 7v.: Seznam členek Dámského institutu pro pořádní svíčekové slavnosti Uni čov prorok 1830.
- Folio 8r., v.: Dodatky kespolkovému předpisu přijatému 21. ledna 1827.
- Folio 8v. – 9r.: Proslov uni čovského starosty k českým ženám a dívkám z 8. prosince 1829 při příležitosti předání malé zlaté medaile českému lékaři Johannu Stuppanovi.
- Folio 9r., v.: Zápis z konference Dámského institutu pro pořádní svíčekové slavnosti Uni čov konané 10. ledna 1830.
- Folio 10r.: Seznam členek Dámského institutu pro pořádní svíčekové slavnosti Uni čov prorok 1835.

---

⁸⁵Datum v závorce uvádí datum pořízení zápisu, pokud setoto-liší o data konání události. Pokud není uvedeno jinak, je datum zápisu a datum konání události totožné.

- Folio 10r., v.: Úřední poznámky o uloženém spolkovém kapitálu z roku 1838.
- Folio 10v.–12r.: Dodatek k rozhodnutí o přidělování odměn uničovským služkám z 27. ledna 1833.
- Folio 12r. – 13r.: Zápis z konference Dámského institutu pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova konané v roce 1830.
- Folio 13r., v.: Poznámky z roku 1835 o uloženém spolkovém kapitálu.
- Folio 13v. – 14r., v.: Seznam členek Dámského institutu pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova prorok 1839.
- Folio 14v.: Výkaz zůstatku ve spolkové pokladně prorok 1839.
- Folio 14v.–15r.: Seznam příjmů a úroků (bez data).
- Folio 15v.: Prázdné.

Opis knihy spolku:

- Folio 1r.–Titulní strana.
- Folio 1v.: Prázdné.
- Folio 2r., v.: Výtah z dějin a paměťihodností královského města Uničova Johanna Bayera z roku 1800 (bez data).
- Folio 2v. – 3r.: Výtah z rozličných paměťihodností města Uničova Floriana Füttnera z roku 1780 (1823).
- Folio 3r. – 5r.: Opis listiny olomouckého biskupa Františka kardinála z Ditrichštejna z 19. ledna 1629 (bez data).
- Folio 5r., v.: Seznam členek Dámského institutu pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova prorok 1822.
- Folio 5v.: Výčet čestných členů Dámského institutu pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova (bez data).
- Folio 6r.: Seznam veřejných a církevních svátků spovinnou účástí členek Dámského institutu pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova (bez data).
- Folio 6r., v.: Úřední poznámky o vstupu Františky Hamplové do Dámského institutu pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova (bez data).
- Folio 6v.: Seznam členek Dámského institutu pro pořádání svíčkové slavnosti Uničova prorok 1829.
- Folio 7r., v.: Dodatky ke spolkovému předpisu přijaté 27. ledna 1827.

- Folio 8r., v.: Proslov uni čovského starosty km ěstským ženám a dívkám z 8. prosince 1829 p ři p říležitosti p ředání malé zlaté medaile m ěstskému lékaři Johannu Stuppanovi.
- Folio 8v.: Zápis z konference spolku konané 10. led na 1830.
- Folio 9r.: Seznam členek Dámského institutu pro po řádání sví čkové slavnosti Uni čov prorok 1835.
- Folio 9v. – 10r.: Ú řední poznámky z roku 1838 o uloženém spolkovém kapitálu.
- Folio 10v. – 11v.: Dodatek k rozhodnutí o p řidělování odm ěn uni čovským sluškám z 27. ledna 1827.
- Folio 11v. – 12r.: Zápis z konference Dámského institutu pro po řádání slavnosti konané v roce 1833.
- Folio 12r.: Poznámky z roku 1835 o uloženém spolkovém kapitálu.
- Folio 12v.: Prázdné.

Volně vložené listy:

- Folio 1r. – 2v.: Opis listiny olomouckého biskupa Františka kardinála z Ditrichštejna z 19. ledna 1629 (bez data).
- Folio 3r. – 4v.: Zápis z roku 1719 o rozhodnutí vybrat v Uni čově mariánský sloup.
- Folio 5r. – 7v.: Zápis z konference Dámského institutu pro po řádání sví čkové slavnosti Uni čov konané 5. srpna 1845.
- Folio 8r.: Soupis majetku Dámského institutu pro po řádání sví čkové slavnosti Uni čov prorok 1842.
- Folio 8v.: Prázdné.
- Folio 9r. – 10v.: Vyúčtování spolkových financí prorok 1842.
- Folio 11r.: Soupis majetku Dámského institutu pro po řádání sví čkové slavnosti Uni čov prorok 1842.
- Folio 11v.: Prázdné.
- Folio 12r., v.: Seznam členek Dámského institutu pro po řádání sví čkové slavnosti Uni čov z 21. srpna 1842.
- Folio 13r.: Seznam m ěšťanů, u nichž byl uložen spolkový kapitál na úrok z roku 1842.

- Folio13v.:Prázdné.
- Folio 14r., v.: Seznam členek Dámského institutu pro pořádní svíčekové slavnosti Uni čovz19.srpna1842.
- Folio 15r. – 18r.: Zápis zkonference Dámského institutu pro pořádní svíčekové slavnosti Uni čovkonané19.srpna1842.
- Folio18v.:Prázdné.
- Folio 19r. – 20v.: Přehled odměn p řidělovaných uni čovským služkám za dobrou službu amravny život prorok 1842.
- Folio21r.–26v.:Proslov starosty kměšťanstvu o významných událostech v dějinách města u příležitosti svátku voskové svíce konaného 22. srpna 1841.
- Folio27r.–38r.:Proslov starosty kměšťanstvu o významných událostech v dějinách města u příležitosti svátku voskové svíce konaného 22. srpna 1841.
- Folio38v.:Prázdné.
- Folio 39r. – 44v.: Zpráva guberniálnímu radovi o Dámském institutu pro pořádní svíčekové slavnosti Uni čovz roku 1841.
- Folio45r.–46v.: Vyúčtování spolkových financí prorok 1841.
- Folio 47r., v.: Výtah ze zprávy krajskému komisaři v Olomouci z roku 1840.
- Folio48r.–49v.: Zápis o návštěvě zemského guvernéra a jeho manželky v Uni čově (1841).
- Folio50r.–56r.: Zápis o arcibiskupské visitaci v Uni čově (1838).
- Folio56v.:Prázdné.
- Folio 57r., v.: Dodatek o p řidělovaní odměn uni čovským služkám za dobrou službu amravny život z roku 1835.
- Folio 58r., v.: Seznam členek Dámského institutu pro pořádní svíčekové slavnosti Uni čov prorok 1835.
- Folio58v.:Poznámky z roku 1838 o uložení spolkového kapitálu.
- Folio 59r. – 64v.: Vzpomínky n ějakého magistrátního představitel na svátek voskové svíce konaný 17.srpna 1834.
- Folio65r.–67r.: Vzpomínky měšťanstva na svátek voskové svíce konaný v roce 1832.

- Folio67v.:Prázdné.
- Folio 68r. – 71v.: Seznam m ěšťanek Uni čova p ůsobících vdobro ěinných počinechzroku1831.
- Folio72r.,v.:Zpráva ozažehnáníepidemiecholery vem ěstě(bezdata).
- Folio 73r., v.: Seznam členek Dámského institutu pro po řádání sví čkové slavnostiUni čovprorok1830.
- Folio 74r. – 75r.: Zpráva pro členky Dámského institutu pro po řádání sví čkové slavnosti (seznam ve řejných a církevních svátk ů spovinnou účastí)(bezdata).
- Folio75v.:Prázdné.
- Folio76r.–77v.:Vzpomínkym ěšťanstvanasvátekvoskovésvícekonaný 22.srpna1828.
- Folio 78r. – 79v.: Výtah zRozli čných pam ětihodností m ěsta Uni čova FlorianaFüttnerazroku1780(bezdata).
- Folio80r.:Seznamve řejnýchacírkevníchsvátk ůspovinnouú částí členek Dámskéhoinstitutupro po řádánísví čkové slavnostiUni čov(bezdata).
- Folio80v.:Prázdné.
- Folio81r.–83v.:Zápiszeshromážd ěníspolkuvroce1826.
- Folio 84r., v.: Složení p řísahy Františky Hamplové a její vstup do Dámskéhoinstitutupro po řádánísví čkové slavnostiUni čovp řip říležitosti narozenincísa řeFrantiškaI.28.února1828.
- Folio85r.:Ú řednípoznámkyouloženém spolkovém kapitálu(bezdata).
- Folio 85r. – 86v.: Zápis zkonference Dámského inst itutu pro po řádání sví čkové slavnostiUni čovkonané10.ledna1830.
- Folio 87r., v.: Seznam členek Dámského institutu pro po řádání sví čkové slavnostiUni čovprorok1839.
- Folio 88r.: Ú řední poznámky zroku 1839 krozhodnutí o p řidělování odměnuni čovským služkám.
- Folio88v.:Prázdné.
- Folio 89r. – 90v.: Využití každoro čních úrok ů zuloženého kapitálu (bez data).
- Folio 91r.: Rozhodnutí o p řidělování odměn uni čovským služkám za dobrouslužbuamravnýživot(bezdata).

- Folio 91v.: Prázdné.
- Folio 92r. – 93v.: Pozvánka na vystoupení Muzického spolku Uni č. 22. listopadu 1896 (bez data).
- Folio 95r. – 96r.: Zápis z konference Dámského institutu pro pořádání svíčkové slavnosti Uni č. 22. října 1941.
- Folio 95v.: Prázdné.